

Persconferentie 2 februari 2018
Conférence de presse 2 février 2018

Smarter together for better pensions

Enquête financière préliminaire
Voorlopige financiële enquête
31/12/2017

Smarter together for better pensions

Ordre du jour - Agenda

Echantillon

Staal

Répartition des avoirs

Activaspreiding

Rendements

Rendementen

Financement

Financiering

Perspectives

Vooruitblik

Ordre du jour - Agenda

Echantillon

Staal

Répartition des avoirs

Activaspreiding

Rendements

Rendementen

Financement

Financiering

Perspectives

Vooruitblik

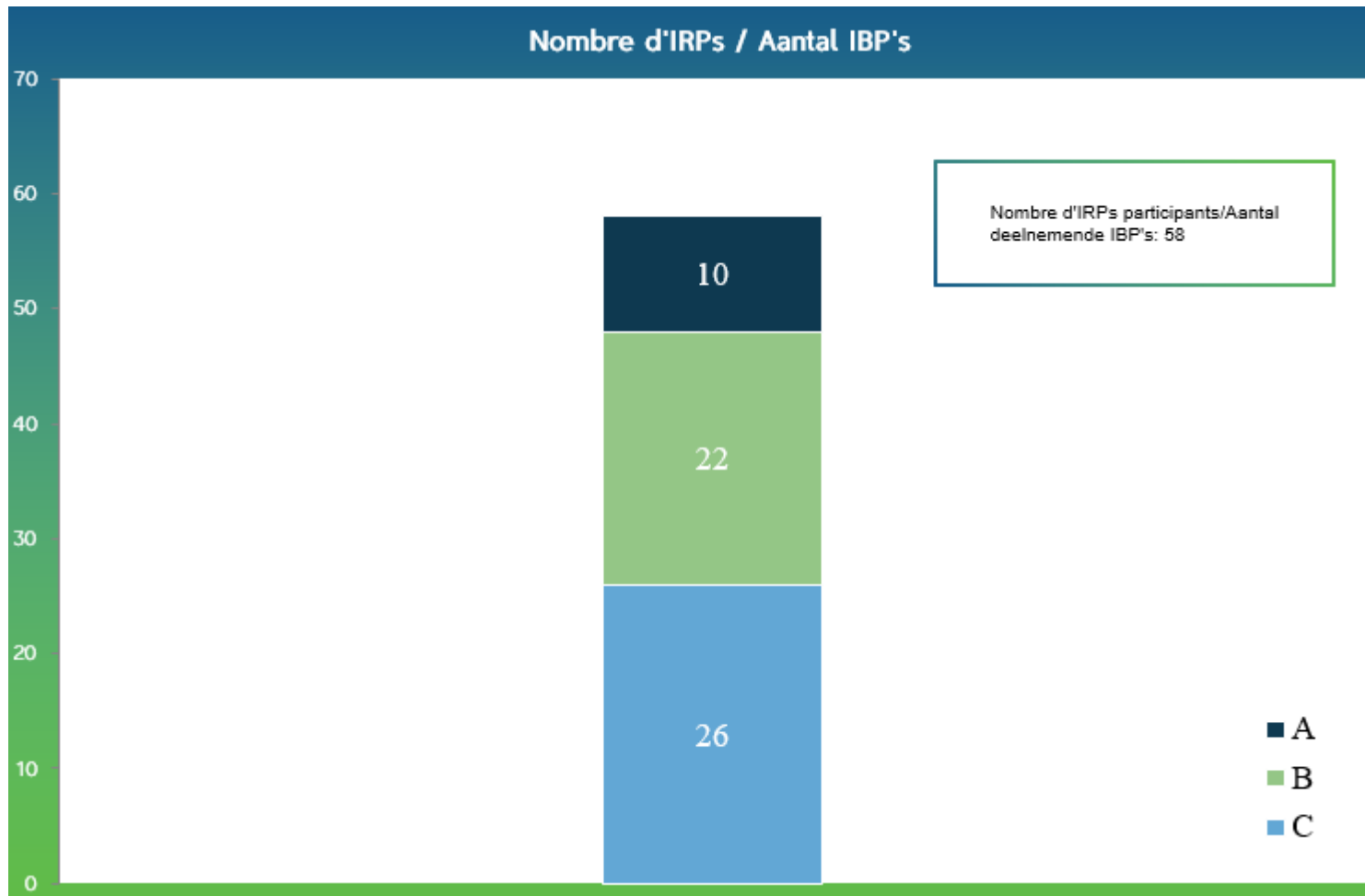
Catégorie d'IRP – Categorie van IBP's

A < 25 mio EUR

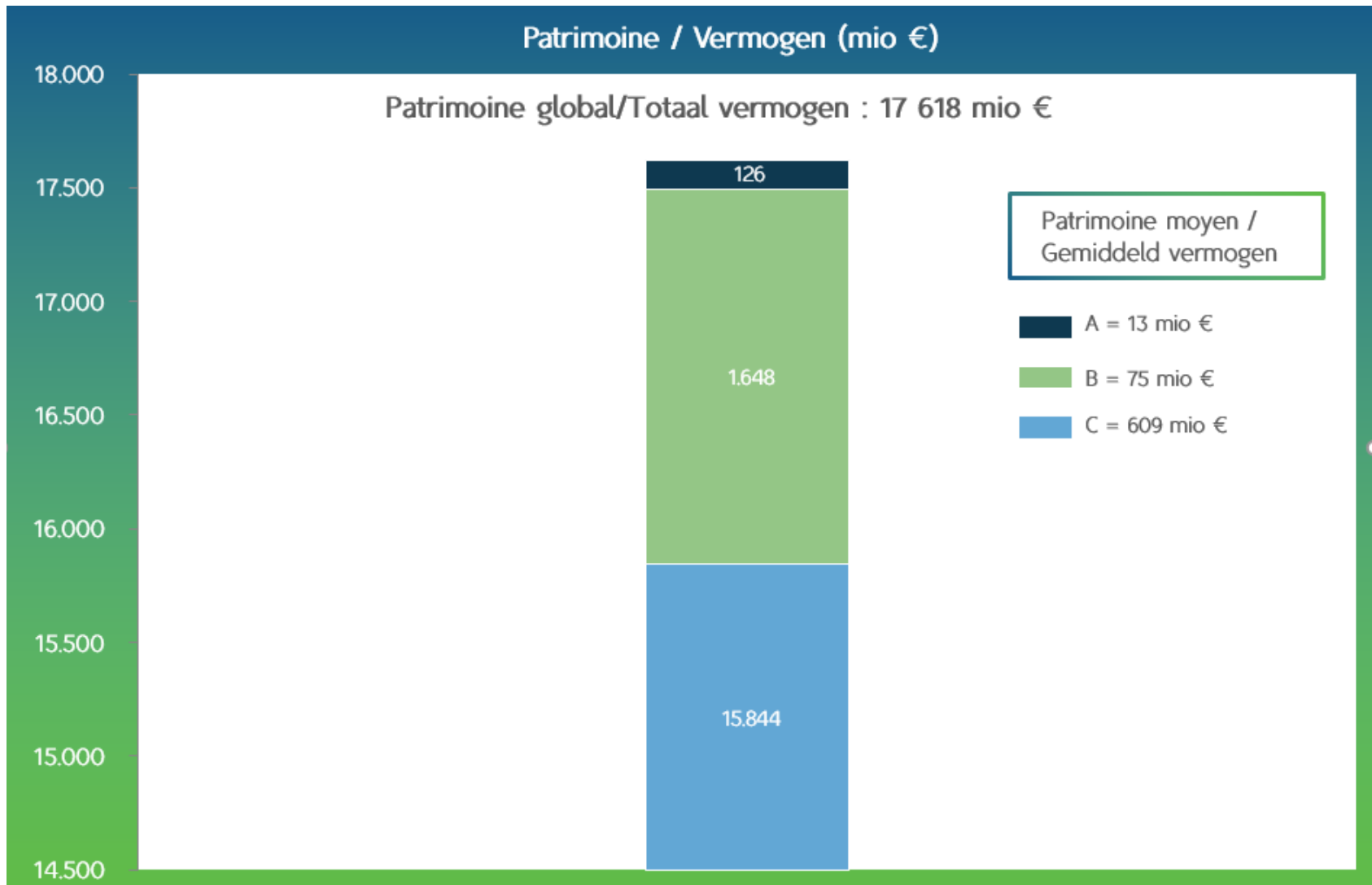
B > 25 mio EUR
< 125 mio EUR

C > 125 mio EUR

Echantillon - Staal

Echantillon - Staal

Ordre du jour - Agenda

Echantillon

Staal

Répartition des avoirs

Activaspreiding

Rendements

Rendementen

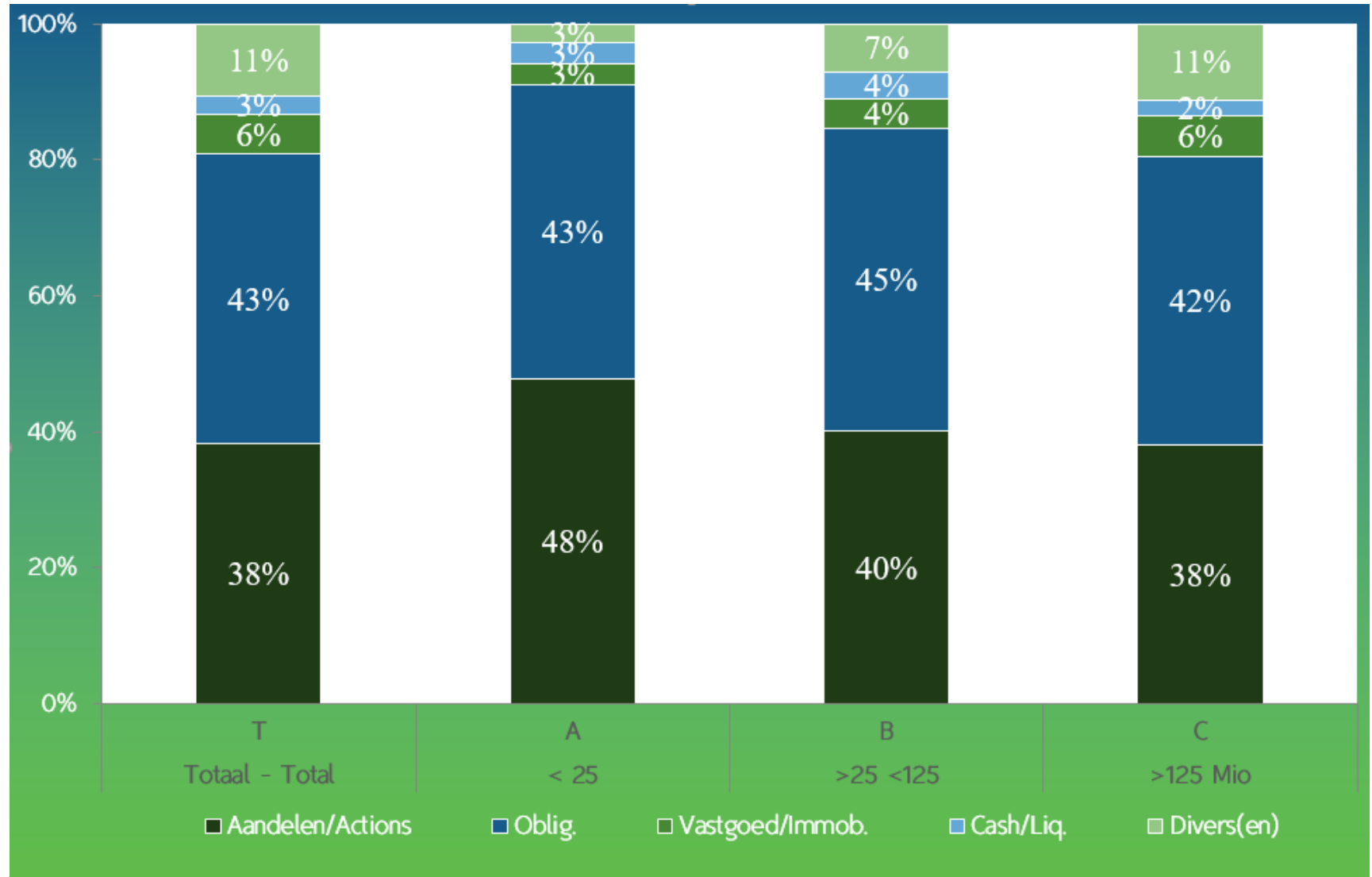
Financement

Financiering

Perspectives

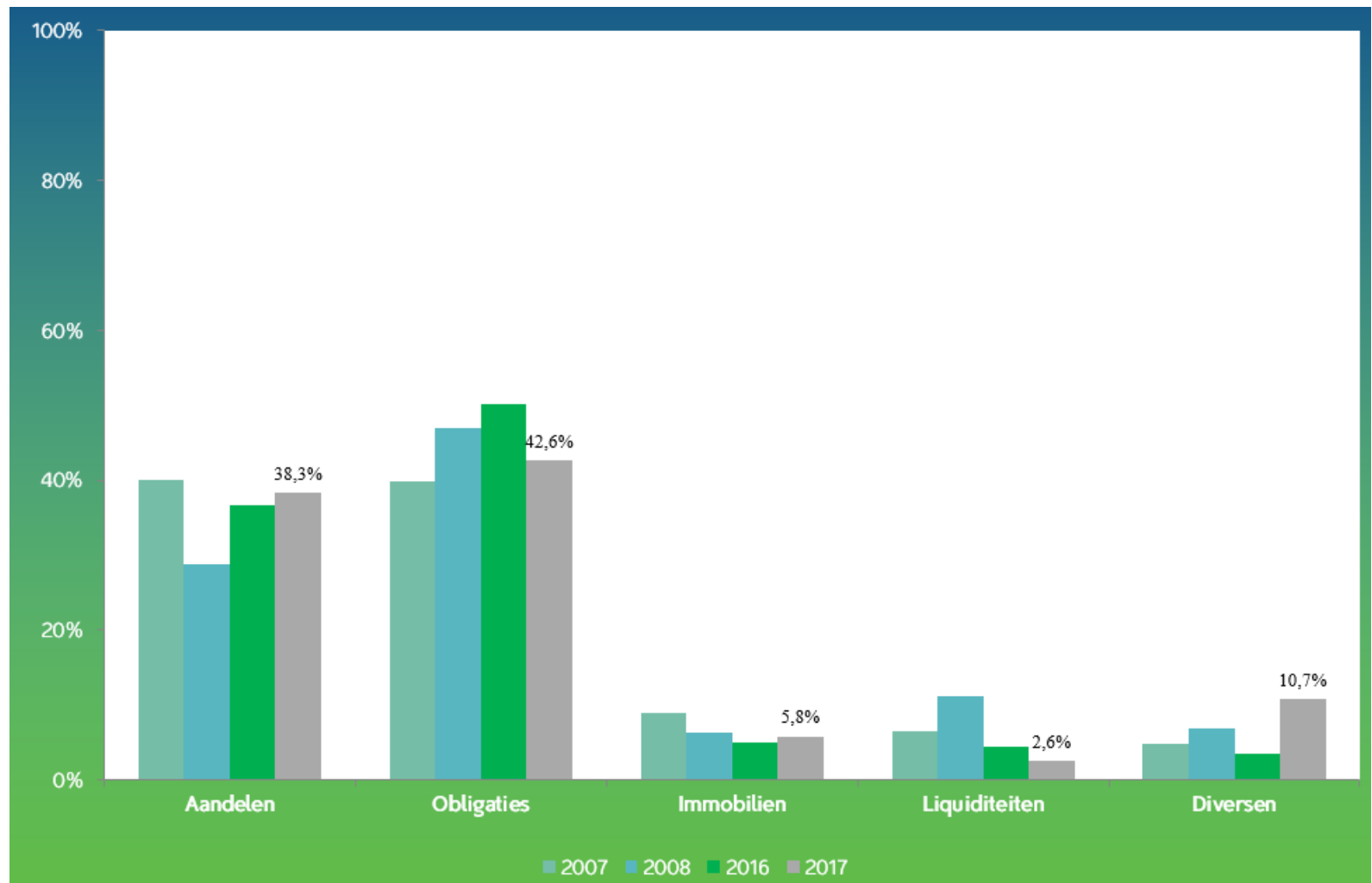
Vooruitblik

Répartition de l'actif - Activaspreiding

Evolution de la répartition de l'actif

Evolutie van activaspreiding

Actions / Aandelen vs Obligations / Obligaties

Ordre du jour - Agenda

Echantillon

Staal

Répartition des avoirs

Activaspreiding

Rendements

Rendementen

Financement

Financiering

Perspectives

Vooruitblik

Rendements (après coûts)— Netto Rendementen

2017	6,00%	Médian/Mediaan = 5,89%
2016	5,07%	
2015	4,48%	

	Nominaal/ Nominal	Inflatie/ Inflation	Reëel/ Réel
1,00	6,00%	2,13%	3,87%
3,00	5,18%	1,89%	3,29%
5,00	6,64%	1,25%	5,40%
10,00	4,81%	1,79%	3,02%
15,00	6,08%	1,97%	4,12%
20,00	5,16%	1,90%	3,26%
25,00	6,34%	1,91%	4,43%
30,00	6,46%	2,06%	4,40%
33,00	6,79%	2,06%	4,73%

Rendements des indices les plus importants

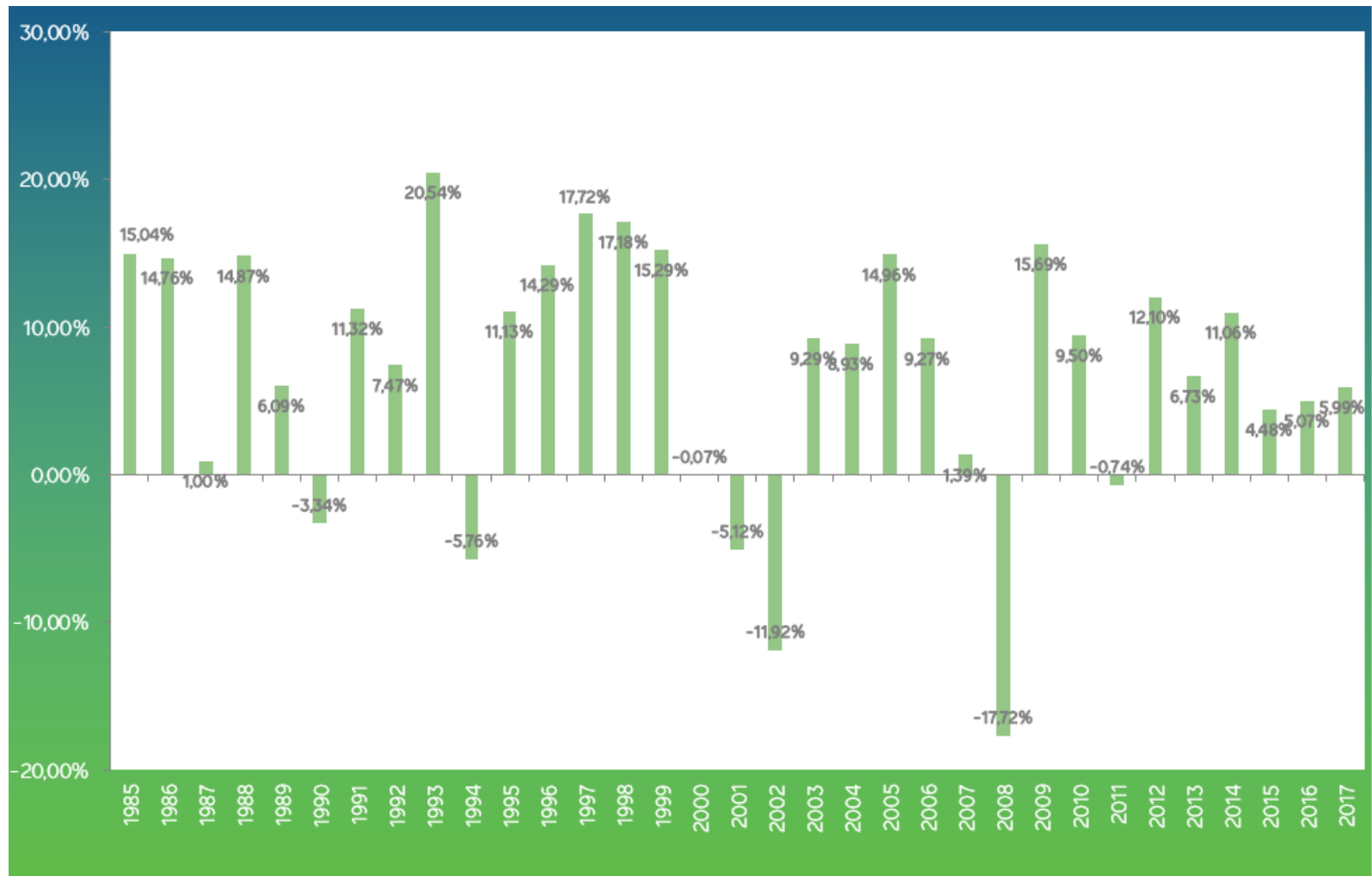
Rendementen van de belangrijkste indices (in €)

Performance Financiële markten 2017 Performance des marchés financiers

- EMU overheidsobligaties obligations d'Etats	0,15%
- België Belgique	0,11%
- Duitsland Allemagne	-1,40%
- Italië Italie	0,75%
- Spanje Espagne	1,11%
- EMU bedrijfsobligaties (Iboxx) obligations d'entreprise	2,37%
- EMU aandelen actions EMU	12,49%
- Europa ex-EMU aandelen actions Europe ex-EMU	8,08%
- Wereldwijd aandelen (incl. groeilanden)	8,89%
Actions mondiales (pays en voie de développement inclus)	
- Vastgoed Europa - Immobilier Europe	12,43%

Rendements depuis 1985

Rendementen sinds 1985

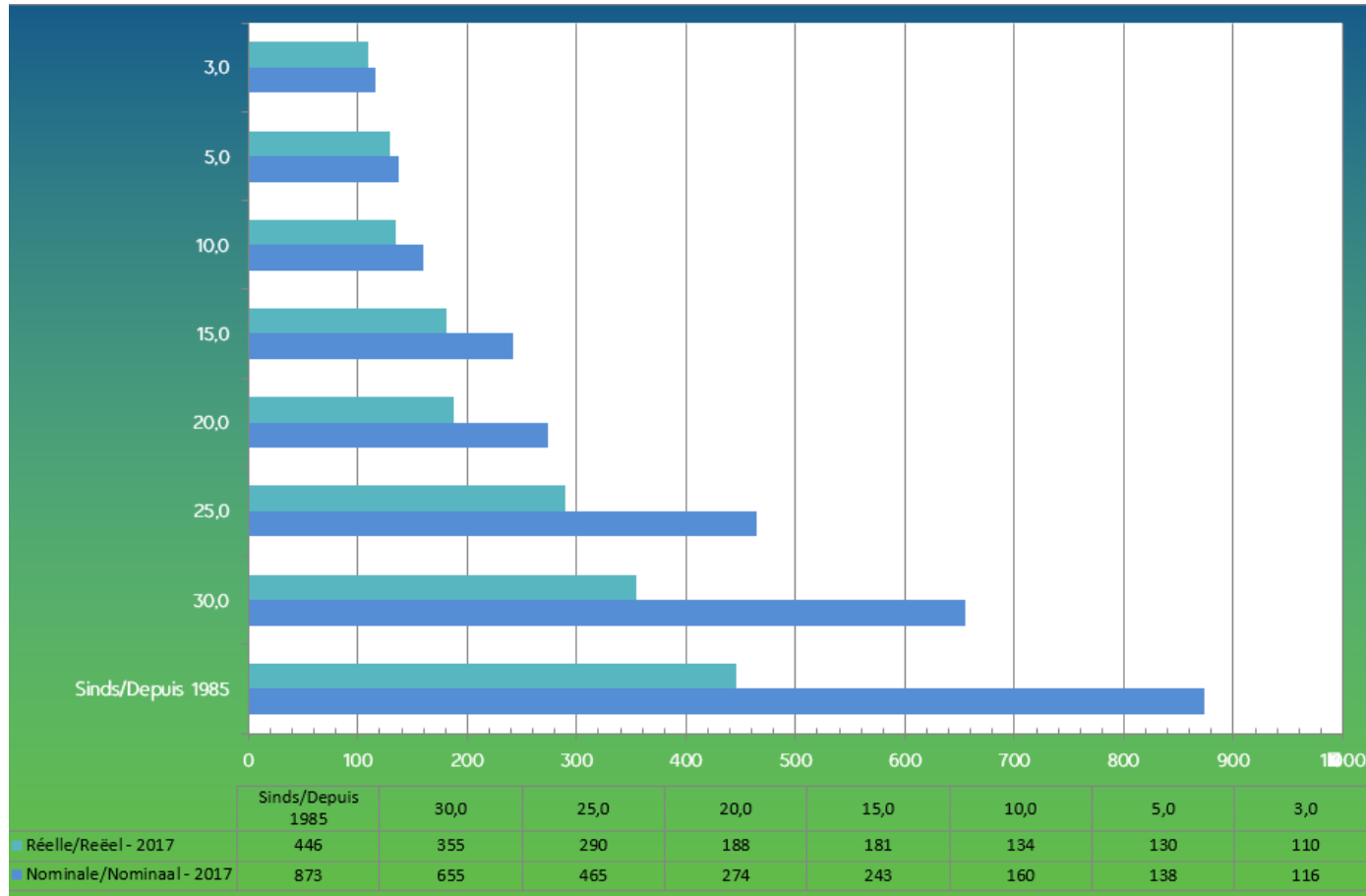
Volatilité – volatiliteit

1985 – 12/2017

- Moyenne géométrique des rendements
Geometrisch gemiddelde rendement 6,79%
- Moyenne arithmétique des rendements
Rekenkundig gemiddelde rendement 7,17%
- Ecart type
Standaardafwijking 8,62%
- 68% des rendements se situent entre
68% van de rendementen bevindt zich tussen -1,45% et/en 15,78%
- 95% des rendements se situent entre
95% van de rendementen bevindt zich tussen -10,06% et/en 24,40%

La valeur de 100€

De waarde van 100€

Reëel rendement is cruciaal in de “Pensioendeal”

Aanvullend pensioen uitgedrukt als percentage van het laatste loon

Rekening houdend met historisch reëel rendement pensioenfondsen, zijnde 4,73%

Bijdrage als % van het loon

Startleeftijd	3%	5%
20 jaar	19,60%	29,94%
30 jaar	11,56%	19,27%
40 jaar	6,60%	11,01%
50 jaar	3,16%	5,27%
60 jaar	0,86%	1,43%

Rekening houdend met minimum rendementsgarantie (2% reëel rendement)

Bijdrage als % van het loon

Startleeftijd	3%	5%
20 jaar	9,01%	15,02%
30 jaar	6,80%	11,34%
40 jaar	4,57%	7,62%
50 jaar	2,56%	4,27%
60 jaar	0,80%	1,34%

Marchés financiers/financiële markten 2017 → 2018

- 6% de rendement nominal / 6% **nominale return**

2017 a été caractérisée par : / 2017 werd gekenmerkt door:

- Une croissance économique accrue / Een sterkere economische groei
- Les banques centrales qui ont maintenu leur politique d'assouplissement / Centrale banken die hun soepel monetair beleid aanhielden

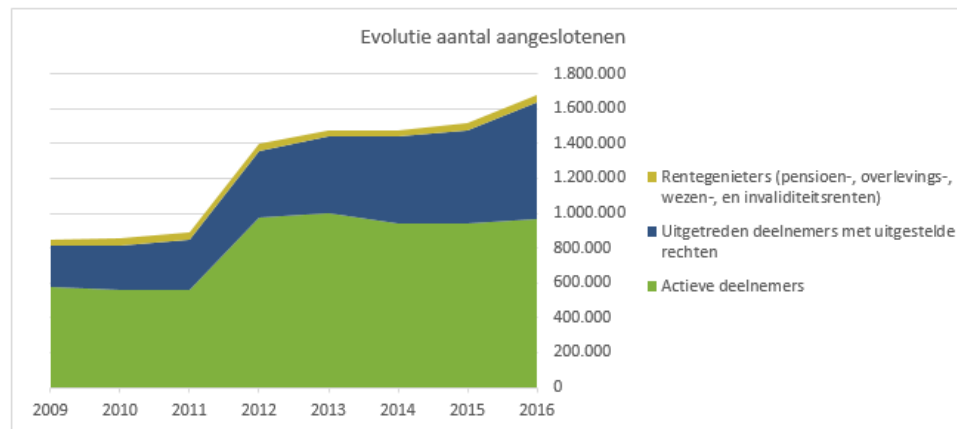
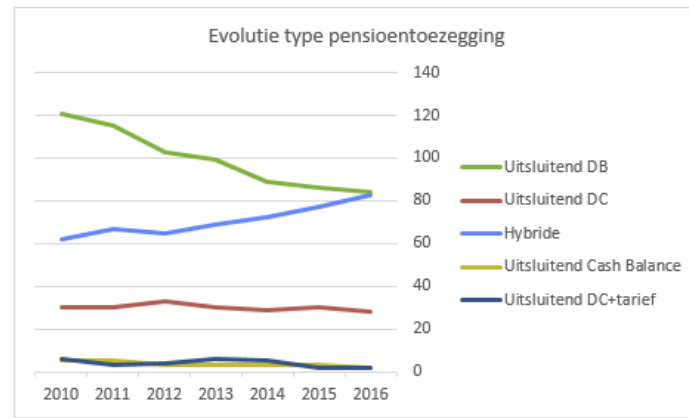
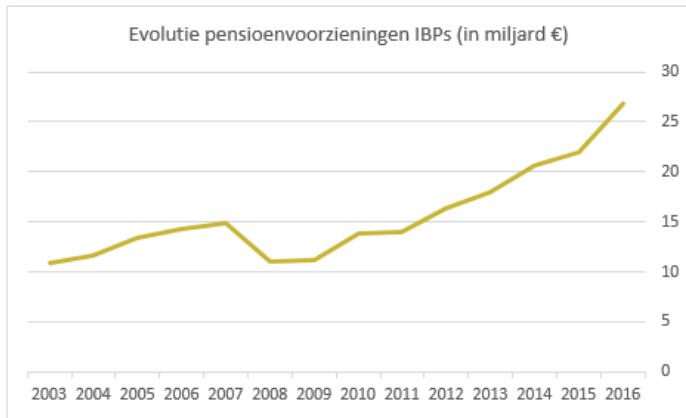
Tout cela a résulté en : / Dit alles resulteerde in:

- Hausse des marchés boursiers / Stijgende aandelenbeurzen
- Un taux d'intérêt durablement bas / Een blijvend lage rente
- Egalement frappant : un Euro fort / Ook opvallend: een sterke Euro

Pour 2018, nous prévoyons : / Voor 2018 verwachten we:

- Que la politique s'assouplissement de la BCE soit progressivement supprimée / Dat het soepel beleid van de ECB wordt afgebouwd
- Risque de surchauffe augmente / risico op overhitting stijgt
- Conséquences à long terme de la politique de la BCE ? / Lange termijn consequentie van het ECB-beleid?
- Prime de risque négative / Negatieve risicopremie

Sterke Evolutie in de sector pensioenfondsen

Bron: FSMA Sectoroverzicht 2016

Pan Europese pensioenfondsen Het succesverhaal België

Pan Europese pensioenfondsen Het succesverhaal België

ExxonMobil brengt pensioenfondsen naar België

pensioenfondsen

22 november 2017 00:00

Sonja Verschueren

Oliegroep ExxonMobil creëert het grootste pensioenfonds van België door de pensioenreserves van zijn Nederlandse werknemers over te hevelen naar een fonds in ons land. Concreet integreert de oliegroep voor 2,5 miljard euro pensioenreserves van 5.000 Nederlandse medewerkers en gepensioneerden in een pan-Europees fonds dat in België is gevestigd. Daardoor stijgen de activa van dat pan-Europees fonds naar zowat 3 miljard euro. ExxonMobil is niet de eerste multinational die Nederland vervult voor België. Eerder verhuisden ook al Euroclear, Johnson & Johnson, BP en DuPont hun Nederlands pensioenfonds naar ons land.

Copyright De Tijd

Dow brengt Nederlands pensioengeld naar België

De Amerikaanse multinational Dow integreert drie Nederlandse pensioenfondsen in het pan-Europees fonds United Pensions dat vanuit België wordt beheerd.

WOUTER VERVENNE

De komst van Nederlandse pensioenfondsen naar België duurt voort. Na onder meer Johnson & Johnson, BP en ExxonMobil verhuist nu ook de chemiegroep Dow Nederlands pensioengeld naar ons land.

Dow brengt drie Nederlandse pensioenfondsen die worden gefinancierd met vaste bijdragen (defined contribution) onder in United Pensions. Dat is een pan-Europees pensioenfonds van de Britse gespecialiseerde dienstverlener Aon Hewitt, die het pensioengeld van verschillende ondernemingen beheert. Zo'n twintig ondernemingen die deel uitmaken van negen verschillende multinationals hebben hun pensioengeld overgedragen aan United Pensions. Het fonds beheert zowat 300 miljoen euro en mist op 1 miljard in 2019.

Dow verhuist 45 miljoen euro pensioengeld van 1.900 personeelsleden naar United Pensions. Maar dat is maar een eerste stap. De multinational wil later ook het pensioengeld van personeelsleden uit een vijftal andere Europese landen bij United Pensions onderbrengen, zegt personeelsdirecteur Ed d'Hooghe aan de gespecialiseerde website Investment & Pensions Europe.

Hij merkt op dat er twee redenen zijn waarom Dow bij United Pensions aansluit. De multinational wil de kosten verlagen en de mobiliteit van pensioenrechten verbeteren voor medewerkers die naar andere landen verhuizen. Maar Dow beslist ook dat zijn ouder en groter Nederlands pensioenfonds dat vaste prestaties (defined benefit) belooft in Nederland blijft. BP en ExxonMobil volgden een andere aanpak dan Dow. Ze hebben een eigen pan-Europees pensioenfonds dat ze zelf beheren vanuit België.

Specialisten merken op dat er meerdere redenen zijn waarom België aantrekkelijk is voor de vestiging van pan-Europees pensioenfondsen.

Dankzij de kadervet van 2009 kun je perfect de sociale en arbeidswetgeving van andere landen inpaspen, zegt Philip Nyst, voorzitter van PensioPlus, de vereniging van Belgische pensioenfondsen. Bovendien is de Belgische toezichthouder FSMA pragmatischer en flexibeler dan de Nederlandse wijkbond AFM.

Vuor is heeft minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA) België nog aantrekkelijker gemaakt. Uitkeringen aan niet-inwoners zijn sinds vorig jaar vrijgesteld van bedrijfsvoorheffing. Er zijn een twintigtal pan-Europees pensioenfondsen in ons land gevestigd en specialisten verwachten dat er nog 300 komen.

Pan-Europees pensioenfondsen leveren jobs op in België. 'Aon Hewitt België heeft zo'n tien mensen in dienst die multinationals helpen met het beheer van pan-Europees pensioenfondsen', zegt partner Thierry Verkest. 'Ik heb in 2013 een team opgestart. We zijn nu met een tiental. Dit is een belangrijke groep.' Ook Van Overtveldt verwijst naar gespecialiseerde jobs, zoals juridisch advies, risicobeheer en ver-

mogensbeheer.

EXTRA JOBS

Pan-Europees pensioenfondsen creëren jobs in België. Bij de dienstverlener Aon Hewitt, die United Pensions vanuit België beheert, is een tiental mensen betrokken bij het beheer van dergelijke fondsen.

PAN-EUROPESE FONDSEN IN BELGIË

Er zijn een twintigtal pan-Europees pensioenfondsen gevestigd in België. Bekende of belangrijke voorbeelden zijn:

- BP
- DuPont
- Euroclear
- ExxonMobil
- BL
- Johnson & Johnson
- Nestlé
- United Pensions

Pensioenfonds ExxonMobil naar België

VAN ONZE REDACTEUR

RUBEN MOOIJMAN

BRUSSEL • Oliebedrijf ExxonMobil brengt zijn pensioenfonds Protector over van Nederland naar België. Ons land huisvest nu al twintig van dergelijke zogenaamd erovo-border fondsen.

1. Waarom is België aantrekkelijk voor dergelijke fondsen?

België heeft zichzelf al in 2006 op de kaart gezet voor deze activiteiten. De regering maakte optimaal gebruik van een nieuwe Europese richtlijn daarover. Het specifieke wettelijke raamwerk en de fiscale aspecten maken België aantrekkelijk. De winsten worden niet belast.

2. Is dit een voorbeeld van fiscale optimalisatie, bedoeld om activiteiten weg te lokken uit andere landen?

Ook Nederland kent een fiscaal gunstige behandeling voor dergelijke pensioenfondsen. Dus dit is niet doorzlagvend. Het is vooral het beleid van de toezichthouder die het verschil maakt, zegt professor pensioenrecht Hans van Meerten van de Utrechtse universiteit. 'De FSMA denkt op een constructieve en flexibele manier mee met de fondsen, terwijl Nederland moet een *one size fits all*-beleid kent.' Zo zou de Belgische toezichthouder bijvoorbeeld een ander beleggingsbeleid kunnen toestaan in functie van de gemiddelde leeftijd van de pensioengerechtigden. Manager Gerda Shultz legt op de website van Protector uit dat het fonds een eigen beleid wil voeren, met bijvoorbeeld een bijstuuringsregeling door het bedrijf. 'ExxonMobil is een van de weinige ondernemingen in Nederland die volledig garant staan voor hun pensioenfondsen.'

3. Is het Belgische beleid succesvol?

Minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA) herinnerde er gisteren aan dat er al twintig pensioenfondsen voor België hebben gekozen. In het laatste jaar alleen al verhuisden vijf fondsen naar ons

land. Vaak gaat het om multinationals. In het verleden kwamen de fondsen van oliereus BP, farmabebedrijf Johnson & Johnson en verzekeringmakelaar Aon naar België. ExxonMobil koosgilde de verhuizing al meer dan een jaar geleden aan, maar wilde dat België zijn wetgeving nog wat aanpaste.

4. Is dat intussen gebeurd?

Ja. Vorig jaar is wetgeving goedgekeurd die de uitkeringen aan niet-inwoners van België vrijstelt van bedrijfsvoorheffing, als de pensioengerechtigde geen band heeft met België. Dat was voorheen ook zo, maar er kwam veel administratieve rompslomp bij kijken. Dat is nu dankzij Van Overtveldt van de baan. Het fonds van ExxonMobil heeft 3 miljard aan reserves en 7.500 aangesloten. Het hoopt met de verhuizing kosten te besparen en efficiënter te kunnen werken.

5. Komen er ook arbeidsplaatsen onze richting uit?

Niet rechtstreeks, laat woordvoester An Wurman van ExxonMobil weten. 'Dit levert additionele banen op bij onze dienstverleners in België, maar niet bij ExxonMobil zelf.' Die dienstverlening betreft vooral juridische ondersteuning en consultancy.

ExxonMobil verhuist pensioenfondsen naar België

Oliereus ExxonMobil hevelt de pensioenreserves van zijn Nederlandse personeel over naar een pensioenfonds gevestigd in België. Met in totaal voor 3 miljoen euro aan behevende reserves, wordt dat meteen het grootste pensioenfonds van ons land. De komst van zo'n fonds zorgt indirect ook voor extra jobs, bijvoorbeeld voor boekhouders, juridisch adviseurs, risico- en vermogensbeheerders.

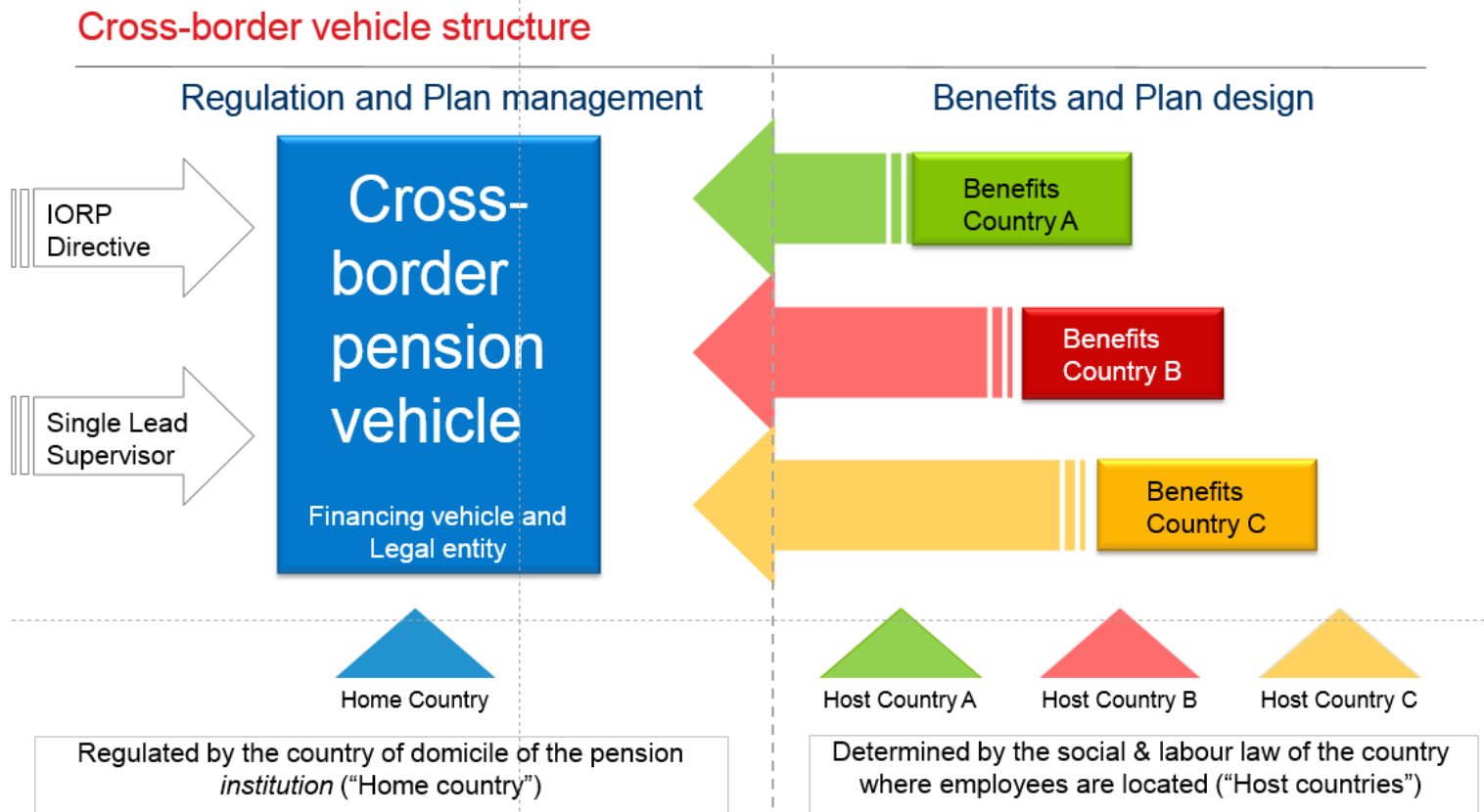
Pan Europese pensioenfondsen

Het succesverhaal België

- ExxonMobil heeft het risico voor de Nederlandse aangeslotenen gereduceerd
 - Korten is uitgesloten
 - “Fully funded” niet langer enkel een overeenkomst maar nu een wettelijke verplichting
 - Beëindigen van de beheersovereenkomst enkel mits instemming van de ondernemingsraad

Pan Europese pensioenfondsen

Het succesverhaal België

Pan Europese pensioenfondsen

Waarom?

Beperkte operationele risico's (meer grip en controle)	Efficiëntie winst (schaaleffecten)	Kostenbesparing (één enkele entiteit)
Vereenvoudigd en gecentraliseerd overzicht	De uniformiteit faciliteert de arbeidsmobiliteit	Een coherent "goede huisvader financieringsprincipe"
Betere risicobeoordeling, risico dekking	Samenbrengen/concentreren van "know-how"/kennis (meer uitgebreide expertise)	Tax optimalisatie
Versterkte risico-controle	"Leaner" administratie, minder dienstverleners, minder interfaces	Minder regelgeving (één enkele toezichthouder)
Eénvormig bestuur	Vergemakkelijkt "M&A" transacties	Solidariteit binnen de groep of gebruik van ring-fencing
Consistente en centrale rapportering		Duidelijker inzicht in de kostenstructuur

Pan Europese pensioenfondsen

Het succesverhaal België

	31/12/2007	31/12/2017
Landen buiten België waarvoor pensioenplannen in België worden beheerd	4	49
Aantal verschillende landen waarvoor pensioenplannen in België worden beheerd	1	24
Aantal pensioenfondsen die plannen buiten België beheren	4	19
Meeste aantal landen beheerd in één pensioenfonds	2	14

- Het wetgevend kader (omzetting IORP I Richtlijn) in België werkt om pan Europese pensioenfondsen aan te trekken;
- België moet dringend IORP II Richtlijn (23.12.2016) omzetten om “first mover” te blijven en hierin verder “pan-Europese” pensioenfondsen faciliteren (cfr. Regeerakkoord). Omzetting moet in alle landen gebeuren vóór 1 januari 2019. Risico dat we te laat komen !!

Pan Europese pensioenfondsen

Waarom België?

- Dit is voornamelijk te danken aan onze flexibele regelgeving: bvb onze governance regelgeving is gebaseerd op principes die toelaten heterogene en complexe structuren te huisvesten (bijvoorbeeld sociale comités)
- De financieringspolitiek wordt niet gedreven door pure kwantitatieve regelgeving, maar door management beslissingen op basis van een coherent “goede huisvader financieringsprincipe” : “principle” ipv rule based regulering;
- Deze aanpak op maat vinden we ook terug bij de ondersteuning die geboden wordt door de toezichthouder
- België kent bovendien een zeer gunstig taksregime voor IORP’s
- Belgische experts hebben veel knowhow in de opzet van PEPFs
- De Europese Commissie heeft een PEPF voor Researchers (Resaver) en koos voor België als vestigingsplaats

Pan Europese pensioenfondsen

Het succesverhaal België – de ambitie

- De situatie “AS IS”
 - Volgens FSMA zijn er vandaag reeds 19 PEPF gevestigd in België, waaronder:
 - BP, Chevron, CITCO, Euroclear, Exxonmobil, J&J, Nestlé, Pfizer, Sanofi...
 - Volgens EIOPA statistieken zijn er 3,7 biljoen ($3,7 \times 10^{12}$) assets binnen IORPs
- **Objectief 2025 : Belgische Pensioenfondsmarkt > € 100 miljard**
 - 30% van deze assets verbonden zouden zijn aan pensioentoezeggingen van multinationals
 - De doelstelling is dat tegen 2025 10% van deze multinationals zich in België vestigen als een PEPF
 - Dan zou dit een vermogen vertegenwoordigen van meer dan 100 miljard, zijnde 3 x onze huidige IORP markt
 - Mobiliteit van pensioenrechten binnen Europa stimuleren voor mobiele werknemers in Europa : BELGIE moet ankerplaats worden van deze reserves
- **Eco-systeem** : dit kan een serieuze impact hebben voor alle dienstverlenende partijen zoals: vermogensbeheer, financiële dienstverlening (custody, back-office,..), actuarissen, compliance officers, interne auditors, IT, juristen, toezicht,

Pan Europese pensioenfondsen

Het succesverhaal België ook in de toekomst?

- Behoud “First mover advantage” bij snelle omzetting van de IORP II richtlijn
 - Met behoud van de principes van ons huidig prudentieel kader
 - Geen verdere “goldplating” van de IORP II financieringsprincipes
 - Wettelijke verbeteringen aanbrengen op basis van de ervaring uit het verleden
- Faciliteer en vereenvoudig de toelatings- en implementatieprocedures (doorlooptijd) voor pan Europese pensioenfondsen
- Wegwerken van wettelijke hinderpalen
 - De loutere verhuis van een pensioenfonds mag geen impact hebben op de (para) fiscale behandeling van de pensioenen
 - Geen inhouding voor ziekte en invaliditeit of solidariteit op deze pensioenen
 - Geen bijkomende (para)fiscale administratieve formaliteiten
 - Geen financiële transactie- taks voor pensioenfondsen (en zeker niet voor “enkele” landen) : doodsteek voor pan-europese pensioenfondsen
 - Belemmeringen in dubbelbelastingsverdragen

Pensioenreserves pensioenfondsen :
stimulus voor de reële economie en
stabilisator in financiële crisissen

Pensioenreserves Pensioenfondsen

Stimulus voor de reële economie en stabilisator tijdens financiële crisissen.

- Pensioenfondsen hebben per definitie lange termijn verplichtingen
- Pensioenfondsen zijn daarom ideale lange termijn beleggers
- Rendement worden behaald door een gediversifieerd investeringsbeleid
- 75% van het pensioenvermogen wordt belegd in de reële economie
- Staan vandaag op de agenda van raden van bestuur en investeringscomités van van pensioenfondsen:
 - Duurzamer beleggen
 - Infrastructuur beleggingen
 -
- Pensioenfondsen beleggen anti-cyclisch en zijn stabiliserende factor voor financiële markten (buy and hold, rebalancing,)

Transparantie en communicatie Pensioenfondsen nemen het voortouw

Transparantie en communicatie

Pensioenfondsen nemen het voortouw

- Transparantie naar de deelnemers:
 - Streven naar een duidelijke communicatie
 - Transparant over de kosten ten laste van de deelnemers
- Te veel informatie doodt transparantie
- Gelaagde informatie biedt hier de oplossing
- Mypension.be wordt gevoed door onze pensioenfondsen

EIOPA Stresstest: Belgische pensioenfondsen stressbestendig

EIOPA Stresstest: Belgische pensioenfondsen stressbestendig

De Belgische pensioenfondssector houdt stand, ook onder extreem gespannen economische omstandigheden.

Dat blijkt uit de gepubliceerde resultaten van de Europese stresstest voor pensioenfondsen (EIOPA – december 2017).

... De Belgische resultaten van de stresstest zijn zowel onder het Belgisch solvabiliteitsregime (NBS) als met toepassing van de geharmoniseerde *Common Balance Sheet* positief. Uit de stressoefening blijkt immers dat de Belgische pensioenfondsensector, gemiddeld genomen, ook onder extreem gespannen economische omstandigheden goed standhoudt. Dit resultaat is in hoofdzaak te danken aan de ruime buffers die de betrokken pensioenfondsen aanhouden en/of de aanwezigheid van sterke sponsors.

België is daarmee één van de landen die in het stressscenario een volledige dekking van hun verplichtingen weten te handhaven. ...

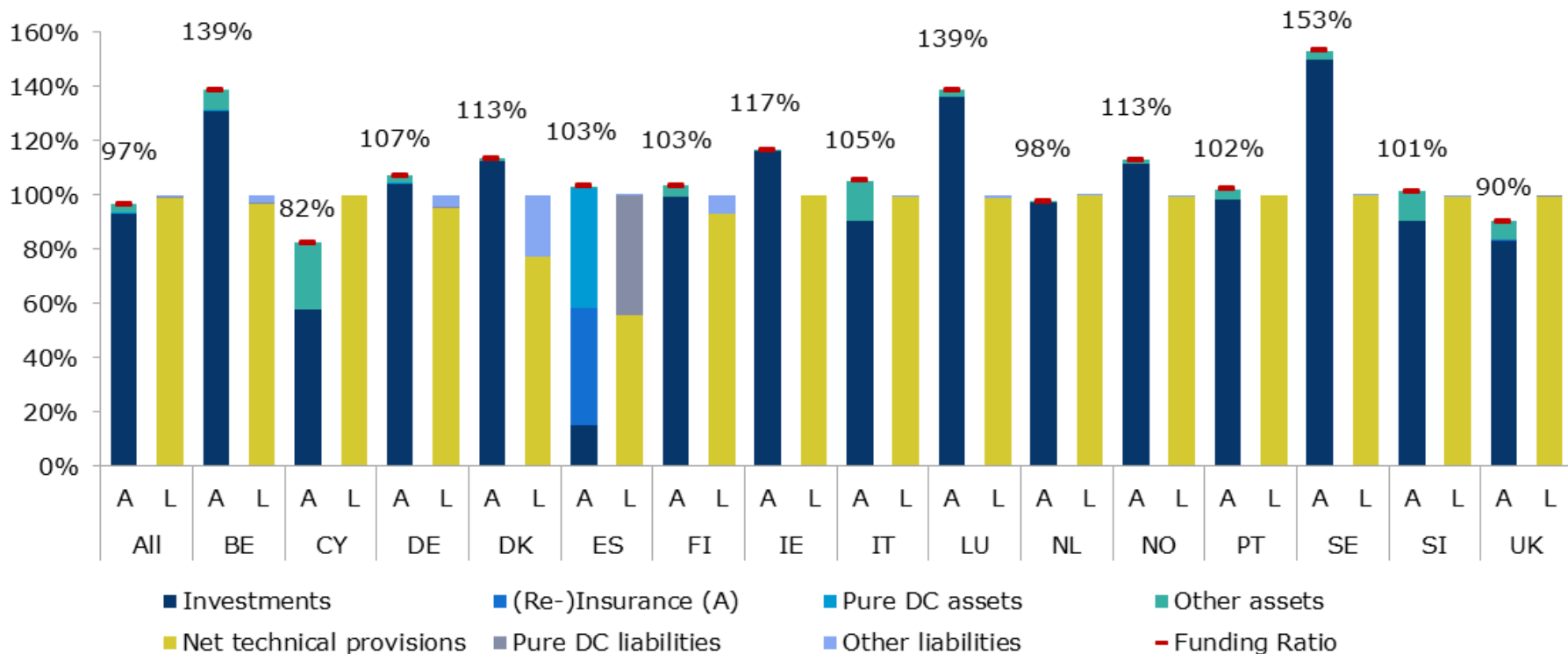
Persbericht FSMA 13 december 2017

EIOPA Stresstest:

Belgische pensioenfondsen stressbestendig

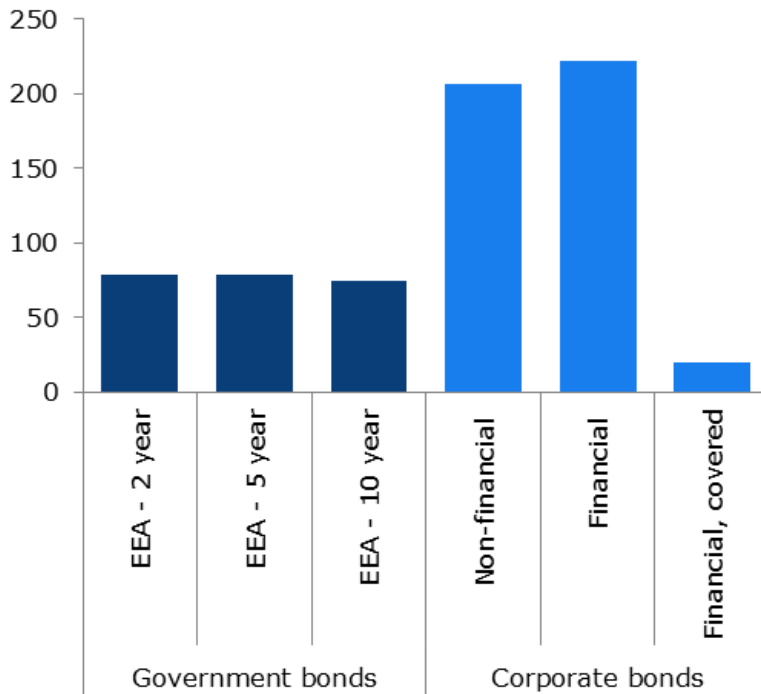
Les fonds de pension belges résistants au stress

EIOPA report: Assets (A) and liabilities (L) on the national balance sheet in baseline scenario by country, % liabilities

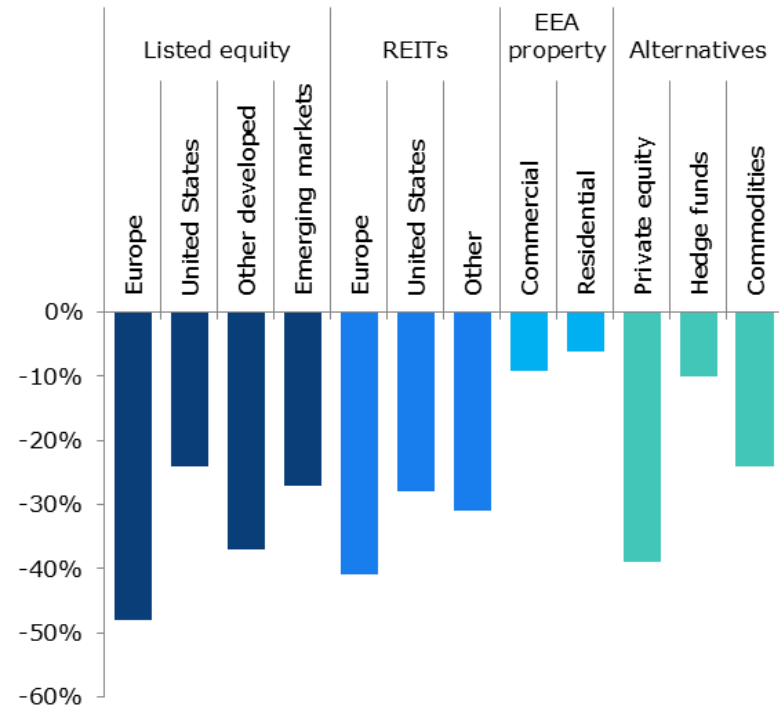

EIOPA Stresstest: Belgische pensioenfondsen stressbestendig Les fonds de pension belges résistants au stress

Change in yields on government and corporate bonds in adverse market scenario, basis points

Changes in non-fixed income asset prices in adverse market scenario, %

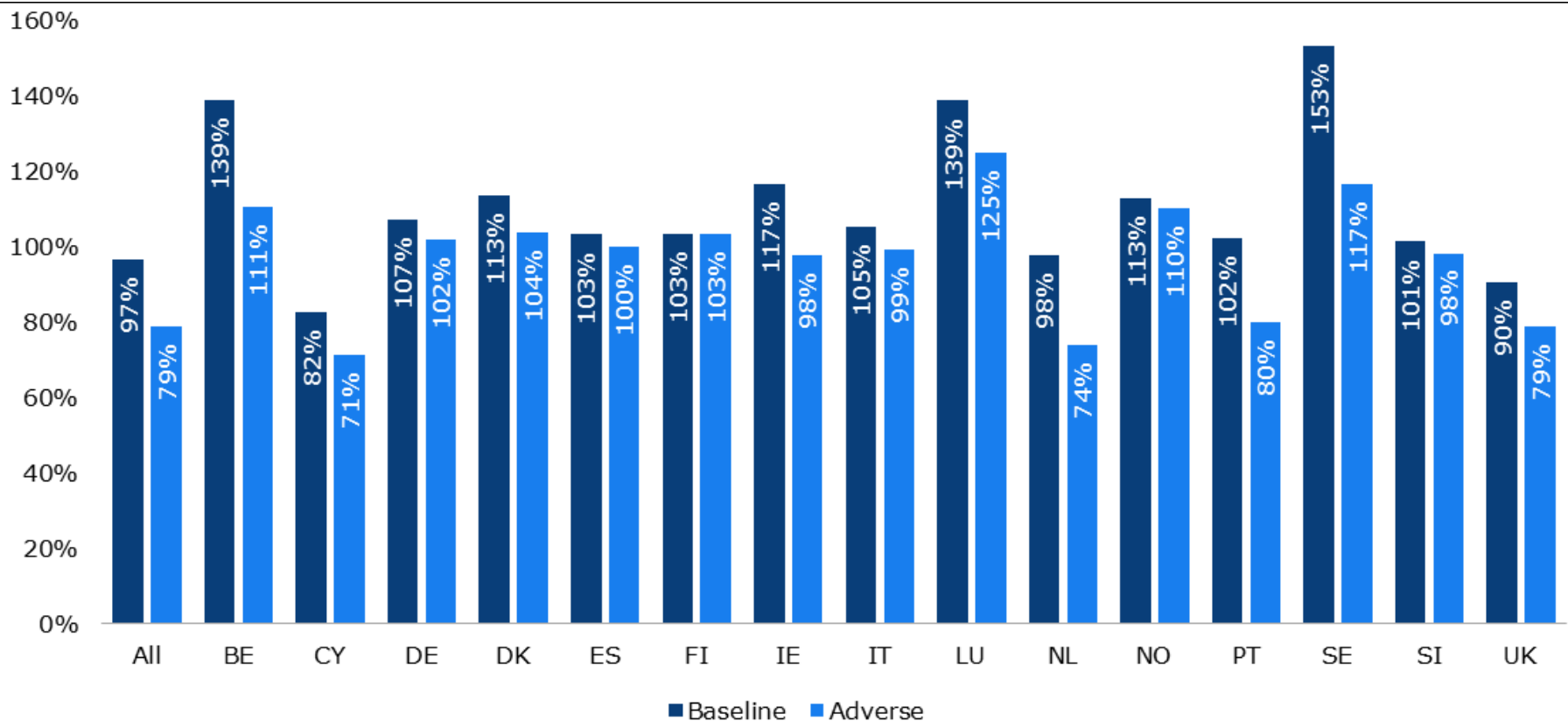

EIOPA Stresstest:

Belgische pensioenfondsen stressbestendig

Les fonds de pension belges résistants au stress

EIOPA report: Funding ratio in baseline and adverse market scenario, % liabilities

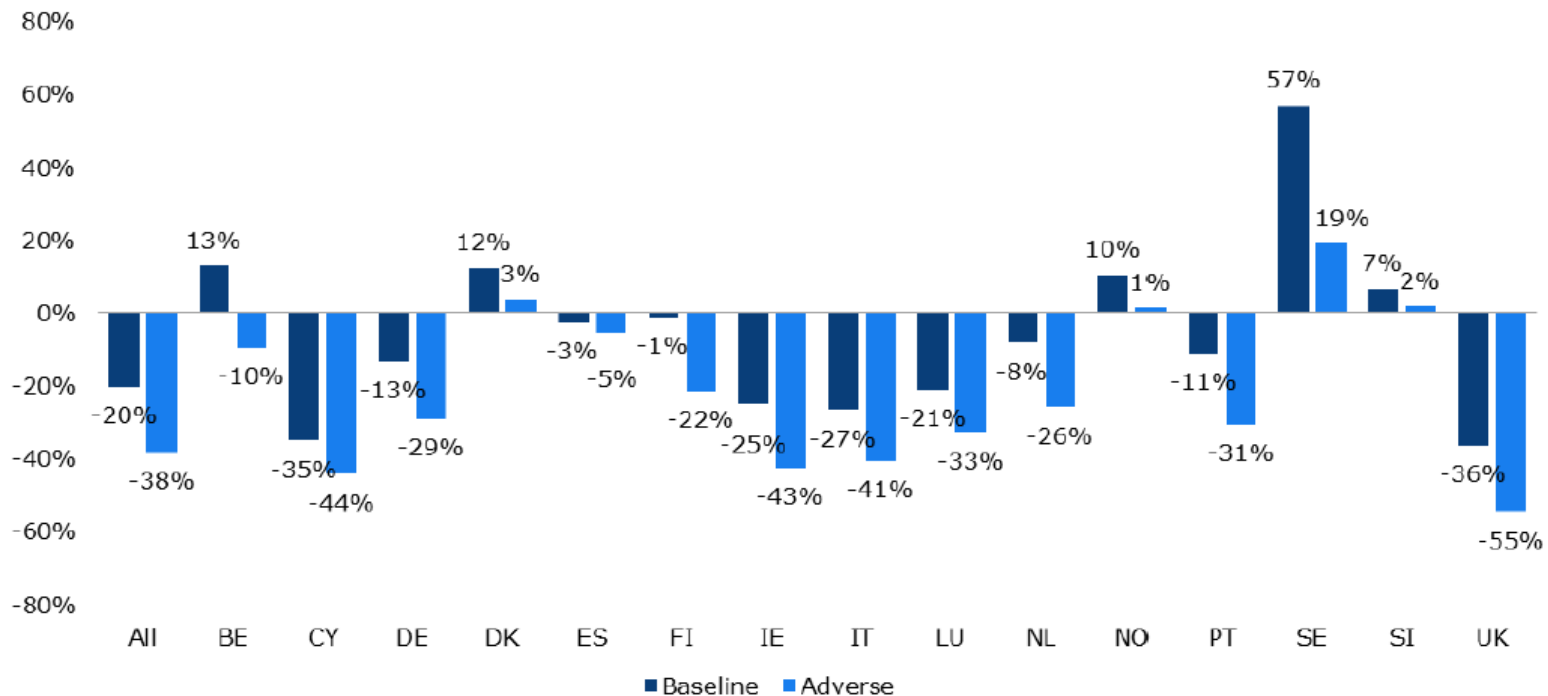

EIOPA Stresstest:

Belgische pensioenfondsen stressbestendig

Les fonds de pension belges résistants au stress

Common balance sheet: Excess of assets over liabilities (excl. sponsor support, pension protection schemes and benefit reductions) in baseline and adverse market scenario, % liabilities (excl. benefit reductions)

EIOPA Stresstest:

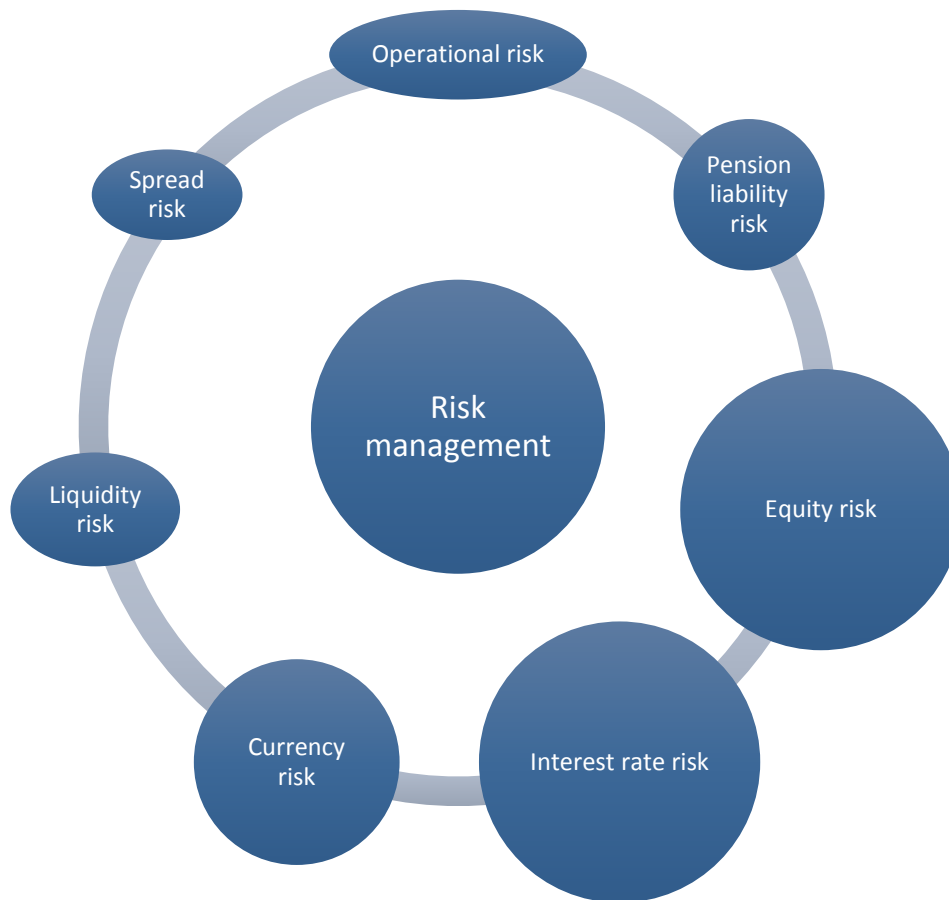
Belgische pensioenfondsen stressbestendig

Les fonds de pension belges résistants au stress

Common Balance sheet	Belgium	The Netherlands
Base line scenario	+13%	-8%
Adverse market scenario	- 10%	-23%

- These figures show that Belgian pension funds are better funded than Dutch pension funds
- In addition, in Belgium employees are better protected because:
 - Through sponsor support employers have an obligation to cover underfunding
 - Benefits cannot be reduced (“korting” is not allowed)

Risk Assessment

Including environmental, social and governance aspects

Bescherming binnen tak 23

De volgende werf voor de wetgever?

- Het regelgevend kader voor pensioenfondsen kende een grote evolutie:
 - Governance structuur
 - Risk management en risk assessment
 - Financieringsvereisten (lange termijn verplichtingen, continuïteitstoets, buffers,...)
- Een tak 23 verzekeringsproduct vertoont grote gelijkenissen met pensioenfonds (middelenverbintenis, ...)
- Zij vallen terecht buiten de “capital requirements” van solvency II, MAAR:
- De werknemers genieten niet van de bescherming die binnen het regelgevend kader van pensioenfondsen is uitgebouwd:
 - Governance structuur
 - Risk management en risk assessment
 - Financieringsvereisten (lange termijn verplichtingen, continuïteitstoets, buffers,...)
- Wij pleiten er dan ook voor dat deze producten minimaal onderworpen worden aan dezelfde governance, risk management / assessment en financieringsvereisten als pensioenfondsen

Bescherming binnen tak 23

De volgende werf voor de wetgever?

	Tak 23	Pensioenfonds
Engagement van de pensioeninstelling tov de inrichter	Middelenverbintenis	Middelenverbintenis
Risico's	Blijven (bijna altijd) bij de inrichter	Blijven (bijna altijd) bij de inrichter
Inspraak van de werknemer	Zelden	Meer algemene praktijk door paritair beheer op de raad van bestuur
Beleggingen	Op maat, maar beslist door de verzekeraar met beperkte inspraak van de werkgever	Om maat, beslist door de raad van bestuur van het pensioenfonds in samenspraak met de werkgever
Collectieve bescherming van de aangeslotenen	Minimaal niveau verworven reserves geen buffer vereist	Minimaal niveau verworven reserves plus buffer
Prudentieel toezicht	Op het niveau van de verzekerings-maatschappij Door de Nationale Bank van België Conform KB Leven Niet onderworpen aan Solvency II noch aan IORP I/II	Op het niveau van de IBP Door de FSMA Conform WIBP Onderworpen aan IOPR I / IORP II

Bescherming binnen tak 23

De volgende werf voor de wetgever?

	Tak 23	Pensioenfonds
Risk assessment	Geen verplichting	Verplicht volgens IORP II
Financieringsverplichting	Minimaal, beperkt tot de korte termijn verplichtingen	Berekenen langer termijn verplichtingen Aanleggen van buffer
Evaluatie lange termijn verplichtingen	Geen evaluatie vereist	Continuïteitstoet
Herstelplan	Bijstorting enkel bij tekort tov korte termijnverplichtingen	Onmiddellijke bijstorting bij tekort tov korte termijn verplichtingen Herstelplan (maximum 5 jaar) bij tekort lange termijnverplichtingen
EIOPA stress test	Worden hier niet aan onderworpen	Belgische pensioenfondsen stressbestendig

Bescherming binnen tak 23

De volgende werf voor de wetgever?

	Tak 23	Pensioenfonds
Interne audit	Enkel op niveau van de verzekeraar, niet op niveau van de pensioentoezegging	Deel van het governance kader
Compliance officer	Enkel op niveau van de verzekeraar, niet op niveau van de pensioentoezegging	Deel van het governance kader
Aangewezen actuaris	Enkel op niveau van de verzekeraar. Niet op niveau van de pensioentoezegging.	Deel van het governance kader

Pensioenplanning:

Wat is een “fatsoenlijk” pensioen?

Wat is het verwachtingspatroon?

Een conceptueel kader

Fatsoensniveau	Vervangingsratio	Risico tendens	Financieringsniveau
Armoede niveau	X%	Risico avers	1 ^{ste} pijler
Comfort zone -	Y%	Risico avers	1 ^{ste} en 2 ^{de} pijler Risico deling
Comfort zone +	Z%	Risico neutral	2 ^{de} de 3 ^{de} pijler
Nice to have	W%	Risiconemend	3 ^{de} en 4 ^{de} pijler

Toegang tot **zorg en wonen** bepalen **mee** het fatsoensniveau.

Belang van vertrouwen in 1ste en 2de pensioenpijler

**Pensioen met punten
op de lange baan geschoven**

*Tweede pensioenpijler
is grote onbekende*

Échec des partenaires sociaux sur la pension à points

‘De magere
pensioenen
zullen een grote
teleurstelling
zijn’

Racheter
ses années d’études,
ça paie vraiment ?

*Pensioen
met punten
verder weg*

**Niet elke zelfstandige
is gebaat met het
nieuwe extra pensioen**

“Hoe kan je aan financiële planning
doen en je pensioen financieel
voorbereiden als je niet weet of je 800,
1000, 1200 of 1500 EUR gaat krijgen”

“Pensioen is voorzorg
en moet voorspelbaarder zijn”

“Mensen hebben nood aan meer zekerheid”

Merci de votre attention
Dank voor uw aandacht

www.PensioPlus.be

info@pensioplus.be

PensioPlus

Smarter together for better pensions